

HİZMET İSTİHDAMI İŞSİZLİĞİ DÜŞÜRDÜ

Seyfettin Gürsel* ve Mine Durmaz**

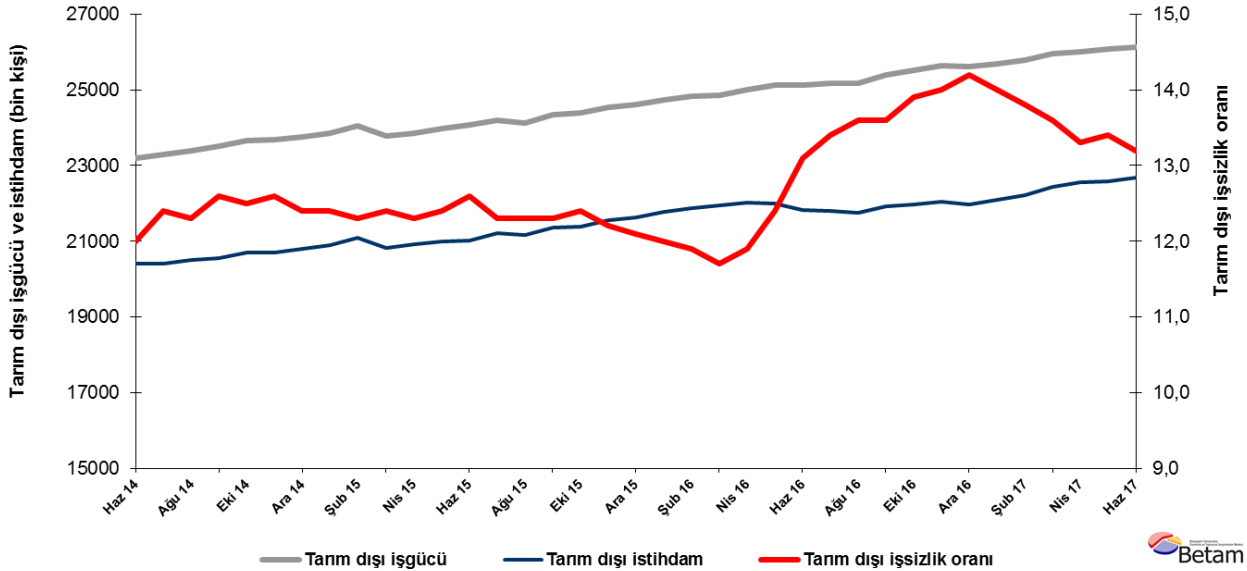
Yönetici Özeti

Mevsim etkilerinden arındırılmış işgücü verilerine göre tarım dışı işsizlik oranı Haziran 2017 döneminde bir önceki döneme kıyasla yüzde 0,2 puan azalarak 13,2'ye gerilemiştir. Bu sonuç Mayıs 2017 dönemine kıyasla Haziran 2017 döneminde tarım dışı istihdam artışının hızlanmasından kaynaklanmıştır. Bu dönemde hizmet sektöründe önemli ölçüde istihdam artışı gerçekleşmiştir. Mevsim etkilerinden arındırılmış verilere göre toplumsal cinsiyet ayrımında ise mevsim etkilerinden arındırılmış tarım dışı kadın işsizlik oranı değişmezken, erkek işsizlik oranı azalmıştır. Betam tahmin modeli tarım dışı işsizlik oranının Temmuz 2017 döneminde 0,1 yüzde puan azalarak, yüzde 13,1 seviyesine gerileyeceğini öngörmektedir.

Tarım dışı istihdam artışında belirgin artış

Mevsim etkilerinden arındırılmış verilere göre Haziran 2017 döneminde Mayıs 2017 dönemiyle kıyaslandığında tarım dışı işgücü 61 bin artarak 26 milyon 135 bin kişi, tarım dışı istihdam ise 105 bin artarak 22 milyon 685 bin kişi olarak kaydedilmiştir (Şekil 1, Tablo 1). Tarım dışı işsiz sayısı da 44 bin kişi azalarak 3 milyon 450 bine, tarım dışı işsizlik oranı ise yüzde 13,4'ten yüzde 13,2'ye gerilemiştir.

Şekil 1 Mevsim etkilerinden arındırılmış tarım dışı işgücü, istihdam ve işsizlik oranı

Kaynak: TÜİK, Betam

Temmuz 2017 döneminde işsizliğin azalmasını bekliyoruz

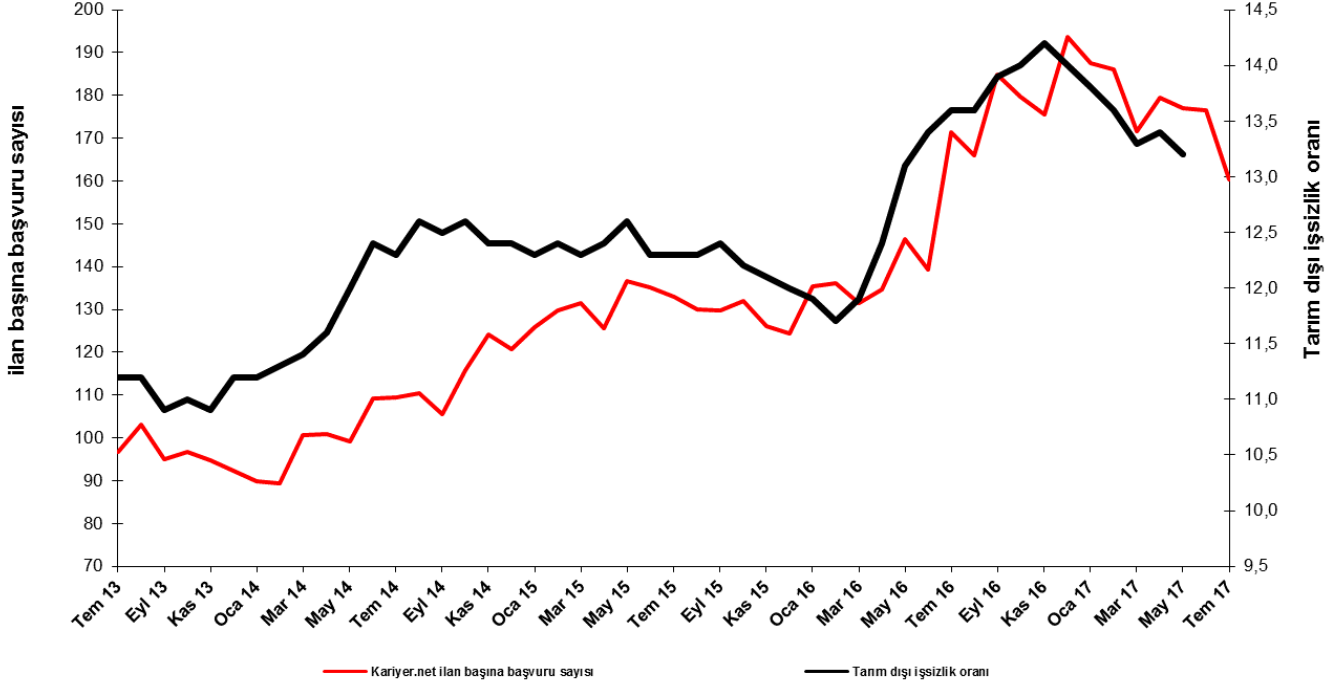
Betam tahmin modeli, mevsim etkilerinden arındırılmış tarım dışı işsizliğin Haziran 2017 döneminde yüzde 13,4'ten yüzde 13,3'e gerileyeceğini tahmin etmişti. Mevsim etkilerinden arındırılmış tarım dışı işsizlik oranı bir önceki döneme kıyasla yüzde 0,2 azalarak Haziran 2017'de yüzde 13,2 olarak gerçekleşti. Betam tahmin modeli Temmuz

*Prof. Dr. Seyfettin Gürsel, Betam, Direktör, seyfettin.gursel@eas.bau.edu.tr

** Melike Kökkızıl, Betam, Araştırma Görevlisi, melike.kokkizil@eas.bau.edu.tr

2017 döneminde mevsim etkilerinden arındırılmış tarım dışı işsizlik oranının yüzde 13,2'den yüzde 0,1 puan azalarak yüzde 13,1 olarak gerçekleşeceğini öngörmektedir. Tahmin modelinin ayrıntılarına Betam internet sitesinden ulaşılabilir.¹ Tahmin modelinde kullanılan Kariyer.net² verilerinden ilan başına başvuru sayısı Şekil 3'de gösterilmektedir. Kariyer.net'in verileri Betam tahmin modelinin girdilerinden biri olmakla birlikte tek etken değildir. Tahminde kullanılan ekonometrik modelde İŞKUR verileri, reel kesim güven endeksi, kapasite kullanım oranı gibi farklı birçok değişken kullanılmaktadır. Bütün etkenler değerlendirilerek oluşturulan tahmine göre Temmuz 2017 döneminde tarım dışı işsizliğin azalması beklenmektedir.

Şekil 2 Mevsim etkilerinden arındırılmış tarım dışı işsizlik oranı ve ilan başına başvuru sayısı

Kaynak: Kariyer.net, TÜİK, Betam

Hizmetlerde yüksek istihdam artışı

Mevsimsellikten arındırılmış sektörel istihdam verilerine göre Haziran 2017 döneminde Mayıs 2017 dönemine kıyasla hizmet sektörü hariç diğer tüm sektörlerde istihdam azalmıştır. İstihdam azalışı tarımda 8 bin, sanayide 3 bin, inşaat sektöründe ise 6 bin olarak gerçekleşmiştir. Hizmet sektöründe ise bir önceki döneme kıyasla Haziran 2017 döneminde istihdam 114 bin artmıştır (Şekil 3, Tablo 2).³ Haziran 2017 mevsim etkilerinden arındırılmış tarım dışı işsizlikteki azalmanın hizmet sektöründeki istihdam artışından kaynaklandığı gözlemlenmektedir.

¹ Betam'ın kullandığı tahmin modeli "Kariyer.net Verisiyle Kısa Vadeli Tarım Dışı İşsizlik Tahmini" başlıklı Betam Araştırma Notu 168'de ayrıntılı olarak tartışılmaktadır. Modeldeki yenilikler ise "Mevsim Etkilerinden Arındırılmış İşsizlik Tahmini" başlıklı Betam Bilgi Notu 14'te açıklanmıştır.

Soybilgen, B., "Kariyer.net Verisiyle Kısa Vadeli Tarım Dışı İşsizlik Tahmini", Betam Araştırma Notu 168.

<http://betam.bahcesehir.edu.tr/tr/2014/06/kariyer-net-verisiyle-kisa-vadeli-tarim-disi-issizlik-tahmini/>

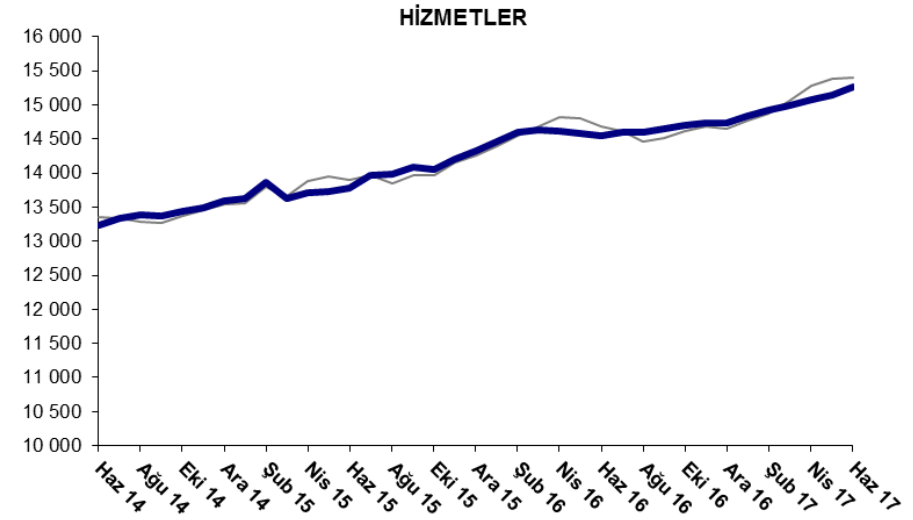
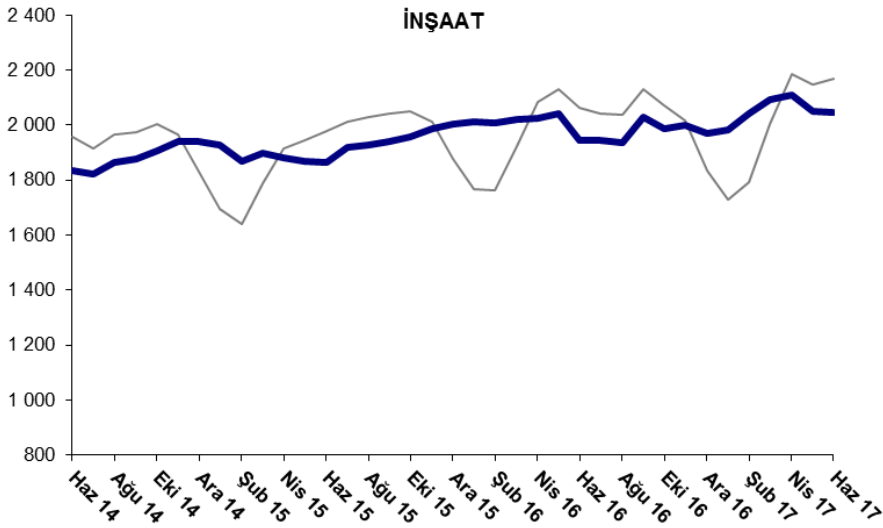
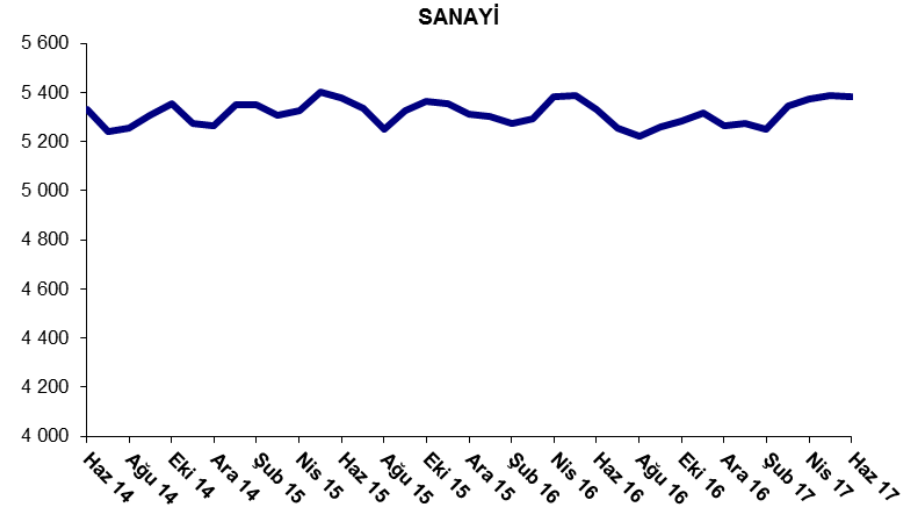
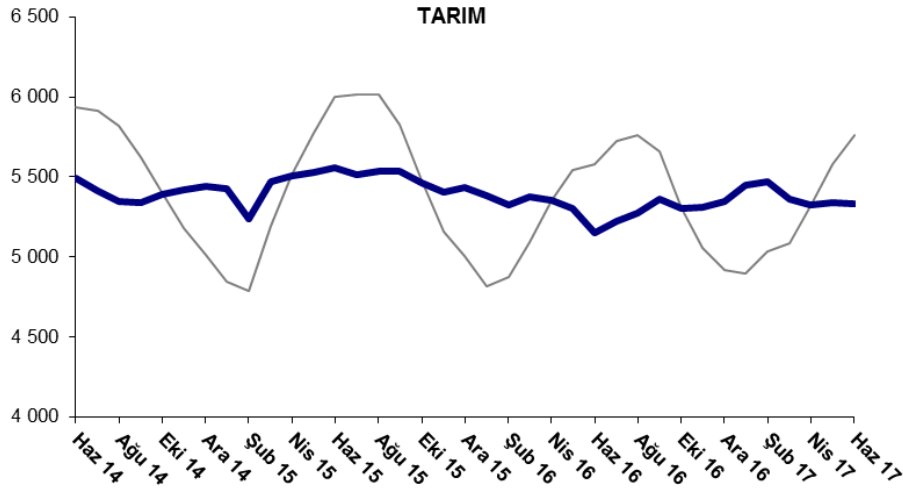
Soybilgen, B., "Mevsim Etkilerinden Arındırılmış İşsizlik Tahmini", Betam Bilgi Notu 14

<http://betam.bahcesehir.edu.tr/2015/08/mevsim-etkilerinden-arindirilmis-tarim-disi-issizlik-tahmini/>

² Betam Kariyer.net tarafından sağlanan verilerden açık bulunan iş pozisyonu başına yapılan başvuru sayısını hesaplıyor. Bu seri hem mevsim hem takvim etkilerinden arındırılmıştır. İlan başına başvuru sayısının azalması bir yandan münhal işlerin artmasına diğer yandan da başvuru sayısının azalmasına bağlıdır. Münhal işlerin artması büyümenin hızlanmasına bağlanırken, başvuruların azalması iş arayan sayısının azalmasına bağlı olacaktır.

³ Sektörel istihdam serileri teker teker mevsim etkilerinden arındırılmaktadır. Dolayısıyla sektörel istihdam rakamlarının toplamı, mevsim etkilerinden arındırılmış toplam istihdam rakamından farklı olabilmektedir. Aradaki fark mevsim etkilerinden arındırma prosedürünün lineer olmamasından kaynaklanmaktadır.

Şekil 3 Sektörlerin istihdam değişimi (bin kişi)

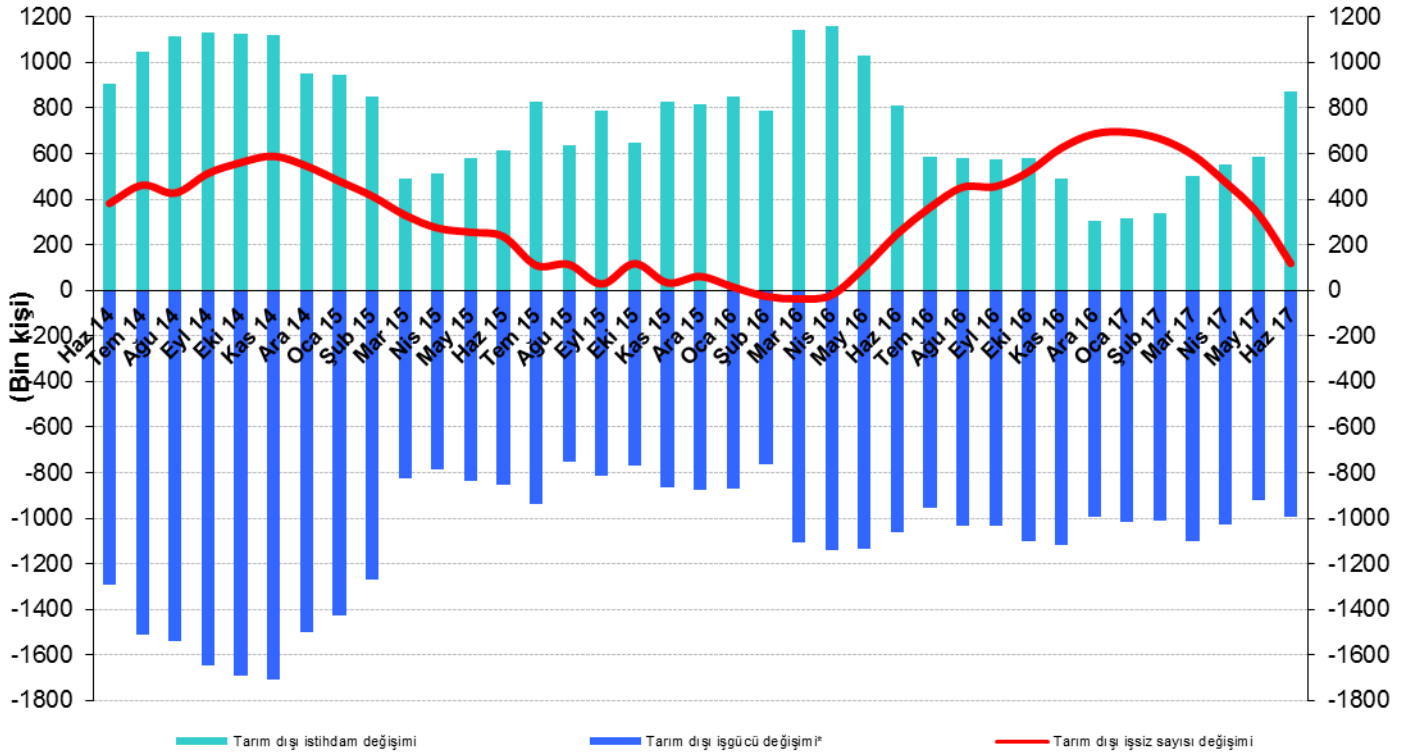

Kaynak: TÜİK, Betam

Yıllıklandırılmış tarım dışı işsiz sayısında düşüş

Haziran 2017 döneminde bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla tarım dışı işgücü 993 bin (yüzde 4,0), tarım dışı istihdam 872 bin (yüzde 4,0) artmıştır (Şekil 4). Böylece işsiz sayısında yıllık artış 121 bin (yüzde 4,0) olarak gerçekleşmiştir (Şekil 4). Mart 2106 döneminde yüzde 11,7'ya kadar gerileyen tarım dışı işsizlik oranı Nisan döneminden itibaren hızla yüklenerek Aralık 2016 döneminde yüzde 14,2'ye ulaşmıştı. Ocak 2017 döneminden itibaren yavaş bir tempoyla azalma eğilimine giren işsizlik Mart 2016 dönemine kıyasla halen yüksek bir düzeydedir (Tablo 1).

Şekil 4 Tarım dışı işgücü, istihdam ve işsiz sayısında yıllık değişimler

* İşgücündeki artış işsiz sayısını arttırıcı etki yaptığından iş gücündeki değişim negatif olarak gösterilmiştir.

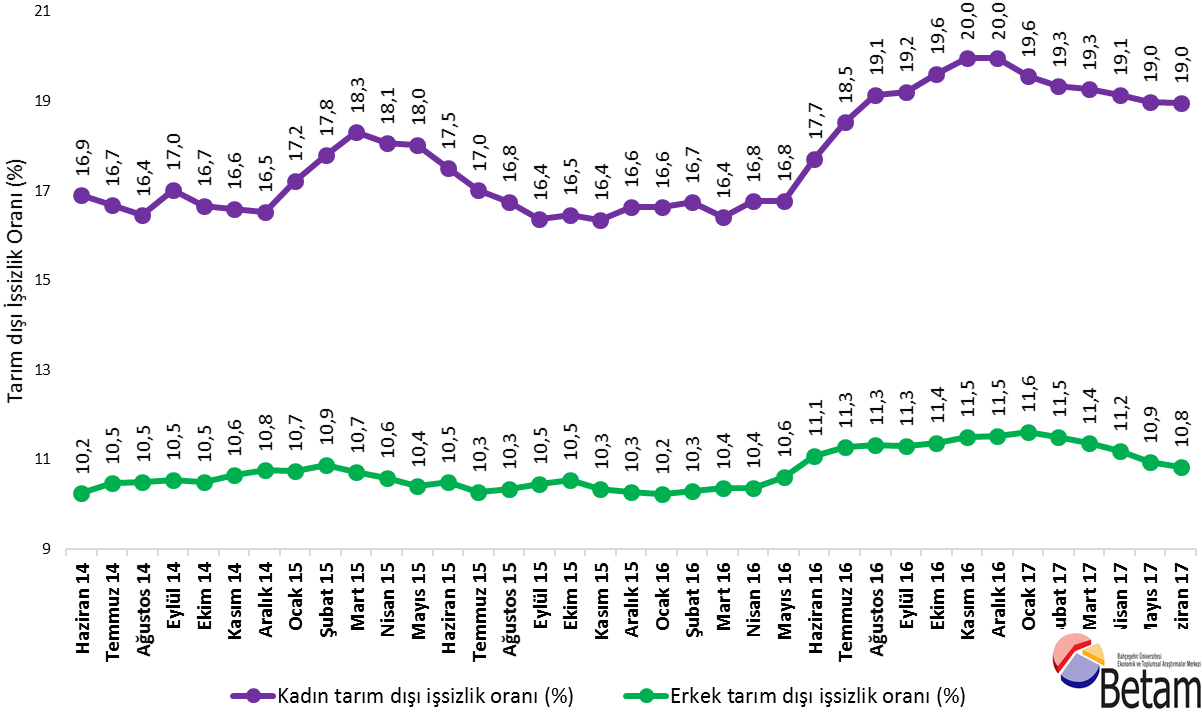
Kaynak: TÜİK, Betam

İşsizlikte kadın - erkek farkı

Şekil 5'te mevsim etkilerinden arındırılmış kadın ve erkek tarım dışı işsizlik oranları verilmektedir.⁴ Mayıs 2017 döneminden Haziran 2017 dönemine tarım dışı işsizlik oranı erkeklerde 0,1 yüzde puan azalmış, kadın işsizlik oranı ise değişmemiştir. Böylelikle tarım dışı işsizlik erkeklerde yüzde 10,8 seviyesine gerilerken, kadınlarda yüzde 19,0 civarında sabit kalmıştır. Haziran 2017 döneminde tarım dışı işsizlik oranlarındaki toplumsal cinsiyet farkı artmıştır.

⁴ TÜİK Şubat 2014 döneminde işgücü piyasası verilerinde önemli düzeltmelere gitmiştir. Bu kapsamda, TÜİK çeşitli işgücü verilerini geriye doğru düzeltilmiş ve mevsim etkilerinden arındırılmış verileri de açıklamaya devam etmiştir. Ancak düzeltmeler toplumsal cinsiyet ayrımında yapılmamıştır. Bu sebeple kadın ve erkek işgücü verileri mevsimsel etkilerden arındırma işleminin sağlıklı olarak yapılamamıştır. Zira mevsim etkilerinden arındırma işlemi için en az 36 gözlem gerekmektedir. Şubat 2017 dönemi verilerinin açıklanmasıyla birlikte mevsim etkilerinden arındırma işlemi için gerekli olan 36 gözlem sayısı sağlanmıştır ve bu dönemden itibaren Betam toplumsal cinsiyet ayrımında mevsim etkilerinden arındırma işlemini yapmaktadır. Yine de mevsim etkilerinden arındırmanın en azından bir süre daha serilerde fazladan oynaklığa sebep olabileceği unutulmamalıdır.

Şekil 5: Mevsim etkilerinden arındırılmış kadın ve erkek tarım dışı işsizlik oranları (%)

Kaynak: TÜİK, Betam

Tablo 1 Mevsim etkilerinden arındırılmış tarım dışı işgücü göstergeleri (bin kişi)*

	İşgücü	İstihdam	İşsiz	İşsizlik Oranı	Aylık değişimler		
					İşgücü	İstihdam	İşsiz
Mayıs 14	23107	20427	2680	11,6%			
Haziran 14	23185	20403	2782	12,0%	78	-24	102
Temmuz 14	23289	20401	2888	12,4%	104	-2	106
Ağustos 14	23390	20513	2877	12,3%	101	112	-11
Eylül 14	23518	20555	2963	12,6%	128	42	86
Ekim 14	23656	20699	2957	12,5%	138	144	-6
Kasım 14	23691	20706	2985	12,6%	35	7	28
Aralık 14	23748	20803	2945	12,4%	57	97	-40
Ocak 15	23858	20900	2958	12,4%	111	97	14
Şubat 15	24046	21088	2958	12,3%	187	188	-1
Mart 15	23779	20830	2949	12,4%	-267	-258	-9
Nisan 15	23851	20917	2934	12,3%	72	87	-15
Mayıs 15	23981	21007	2974	12,4%	130	90	40
Haziran 15	24063	21031	3032	12,6%	82	24	58
Temmuz 15	24197	21221	2976	12,3%	134	190	-56
Ağustos 15	24128	21160	2968	12,3%	-70	-61	-9
Eylül 15	24348	21353	2995	12,3%	220	193	27
Ekim 15	24400	21374	3026	12,4%	52	21	31
Kasım 15	24541	21547	2994	12,2%	141	173	-32
Aralık 15	24619	21640	2979	12,1%	78	93	-15
Ocak 16	24733	21765	2968	12,0%	114	125	-11
Şubat 16	24830	21875	2955	11,9%	97	110	-13
Mart 16	24848	21941	2907	11,7%	19	66	-47
Nisan 16	25006	22030	2976	11,9%	157	89	68
Mayıs 16	25122	22007	3115	12,4%	116	-23	139
Haziran 16	25120	21829	3291	13,1%	-2	-178	176
Temmuz 16	25174	21801	3373	13,4%	55	-28	83
Ağustos 16	25176	21752	3424	13,6%	2	-49	51
Eylül 16	25387	21934	3453	13,6%	211	182	29
Ekim 16	25520	21973	3547	13,9%	134	39	95
Kasım 16	25644	22054	3590	14,0%	124	81	43
Aralık 16	25608	21972	3636	14,2%	-36	-82	46
Ocak 17	25693	22096	3597	14,0%	85	124	-39
Şubat 17	25776	22219	3557	13,8%	83	123	-40
Mart 17	25965	22434	3531	13,6%	189	215	-26
Nisan 17	26013	22553	3460	13,3%	47	119	-72
Mayıs 17	26074	22580	3494	13,4%	61	27	34
Haziran 17	26135	22685	3450	13,2%	61	105	-44

Kaynak: TÜİK, Betam

Tablo 2 Mevsim etkilerinden arındırılmış sektörel istihdam (bin kişi)*

	Tarım	Sanayi	İnşaat	Hizmetler	Aylık değişimler			
					Tarım	Sanayi	İnşaat	Hizmetler
Mayıs 14	5571	5364	1872	13191				
Haziran 14	5494	5332	1834	13237	-77	-32	-38	46
Temmuz 14	5409	5243	1824	13333	-85	-89	-10	96
Ağustos 14	5344	5257	1864	13392	-65	14	40	59
Eylül 14	5342	5306	1877	13372	-2	49	13	-20
Ekim 14	5386	5353	1906	13441	44	47	29	69
Kasım 14	5417	5273	1939	13494	31	-80	33	53
Aralık 14	5437	5266	1940	13597	20	-7	1	103
Ocak 15	5426	5349	1927	13623	-11	83	-13	26
Şubat 15	5238	5351	1867	13870	-188	2	-60	247
Mart 15	5472	5308	1899	13622	234	-43	32	-248
Nisan 15	5504	5326	1880	13712	32	18	-19	90
Mayıs 15	5526	5404	1868	13736	22	78	-12	24
Haziran 15	5558	5380	1864	13787	32	-24	-4	51
Temmuz 15	5511	5336	1919	13966	-47	-44	55	179
Ağustos 15	5533	5252	1927	13981	22	-84	8	15
Eylül 15	5532	5327	1942	14085	-1	75	15	104
Ekim 15	5462	5363	1958	14053	-70	36	16	-32
Kasım 15	5403	5353	1989	14206	-59	-10	31	153
Aralık 15	5430	5311	2002	14327	27	-42	13	121
Ocak 16	5384	5300	2012	14453	-46	-11	10	126
Şubat 16	5322	5276	2007	14593	-62	-24	-5	140
Mart 16	5372	5295	2022	14624	50	19	15	31
Nisan 16	5351	5381	2026	14623	-21	86	4	-1
Mayıs 16	5301	5386	2041	14581	-50	5	15	-42
Haziran 16	5149	5330	1945	14554	-152	-56	-96	-27
Temmuz 16	5222	5254	1946	14602	73	-76	1	48
Ağustos 16	5270	5224	1935	14593	48	-30	-11	-9
Eylül 16	5362	5260	2029	14645	92	36	94	52
Ekim 16	5301	5282	1989	14702	-61	22	-40	57
Kasım 16	5309	5316	1998	14741	8	34	9	39
Aralık 16	5343	5265	1971	14736	34	-51	-27	-5
Ocak 17	5451	5274	1984	14838	108	9	13	102
Şubat 17	5467	5251	2040	14928	16	-23	56	90
Mart 17	5362	5346	2094	14994	-105	95	54	66
Nisan 17	5323	5372	2109	15072	-39	26	15	78
Mayıs 17	5340	5386	2051	15142	17	14	-58	70
Haziran 17	5332	5383	2045	15256	-8	-3	-6	114

Kaynak: TÜİK, Betam

Tablo 3: Mevsim etkilerinden arındırılmış kadın ve erkek tarım dışı işgücü göstergeleri (bin kişi)

	Kadın			Erkek		
	İşgücü	İstihdam	İşsiz	İşgücü	İstihdam	İşsiz
Haziran 14	6153	5113	1040	17038	15293	1745
Temmuz 14	6200	5166	1034	17083	15295	1787
Ağustos 14	6300	5264	1036	17157	15356	1801
Eylül 14	6337	5259	1079	17183	15372	1812
Ekim 14	6386	5322	1064	17238	15429	1809
Kasım 14	6400	5338	1062	17277	15437	1840
Aralık 14	6421	5360	1061	17353	15487	1867
Ocak 15	6507	5386	1121	17382	15514	1868
Şubat 15	6561	5394	1167	17459	15559	1900
Mart 15	6519	5326	1193	17225	15380	1845
Nisan 15	6540	5359	1181	17286	15456	1830
Mayıs 15	6624	5430	1194	17331	15528	1803
Haziran 15	6656	5491	1165	17392	15569	1823
Temmuz 15	6742	5595	1147	17460	15665	1795
Ağustos 15	6713	5589	1125	17497	15687	1810
Eylül 15	6759	5654	1106	17580	15741	1839
Ekim 15	6779	5663	1115	17616	15759	1857
Kasım 15	6875	5750	1124	17641	15817	1825
Aralık 15	6975	5815	1160	17683	15865	1818
Ocak 16	7019	5852	1167	17714	15901	1812
Şubat 16	7049	5869	1180	17754	15928	1827
Mart 16	7055	5898	1157	17799	15957	1843
Nisan 16	7141	5944	1197	17839	15990	1849
Mayıs 16	7174	5971	1203	17920	16020	1901
Haziran 16	7260	5974	1285	17834	15857	1976
Temmuz 16	7262	5917	1345	17900	15884	2017
Ağustos 16	7326	5924	1403	17957	15923	2034
Eylül 16	7376	5960	1417	18007	15972	2035
Ekim 16	7440	5981	1458	18069	16014	2054
Kasım 16	7458	5970	1488	18152	16064	2088
Aralık 16	7464	5975	1489	18179	16084	2095
Ocak 17	7459	6000	1458	18261	16139	2122
Şubat 17	7514	6062	1453	18284	16180	2103
Mart 17	7610	6145	1466	18335	16252	2083
Nisan 17	7599	6144	1454	18376	16321	2055
Mayıs 17	7651	6198	1452	18379	16369	2010
Haziran 17	7668	6214	1454	18434	16437	1996

Kaynak: TÜİK, Betam